

Vánoční františky

Vyrábíme

Kdo by neznal vánoční františky – nebo také komínčky, které se zapalují na Vánoce a spolu s purpurou navodí sváteční atmosféru Štědrého večera. Méně známé je, že v Čechách je tradice pálení františků více než 300 let stará. Základní vonnou složkou františků je kadidlo, cenná pryskyřice, která se získává nařezáváním kůry mladých stromů kadidlovníku pravého (je jedním z hlavních vývozních artiklů Somálska a Etiopie). Využívání kadidla jako vonné látky při náboženských obřadech pochází již ze starověku a v křesťanských chrámech se tato tradice udržela dodnes.

Přestože je kadidlo nejčastěji používanou pryskyřicí, v minulosti se používaly i různé směsi vonných látek a každý lékárník či drogist měl vlastní recept. My si vyzkoušíme vlastnoručně vyrobit vánoční františky podle návodu z receptáře z roku 1946.

Na českém území se tradičně používalo (a v malých dílnách se používá dodnes) nejkratit-nější dřevné uhlí z lípy. To se ale skoro nedá sehnat a je drahé, bohatě si proto vystačíme s dřevným uhlím na grilování. Vonné pryskyřice se dají sehnat v obchodech s bylinkami a vykuřovadly. Pokud se vám nechce shánět styrax a benzoï, můžete je v odpovídajícím množství nahradit čistým kadidlem. Arabská guma je potřeba, protože je rozpustná ve vodě a funguje jako pojídlo. Dusičnan sodný je oxidačním činidlem, které podporuje hoření dřevného uhlí a pomáhá, aby františek nezhasínal (prodává se jako hnojivo, nebo se optejte ve škole).

POSTUP:

Nejprve je potřeba všechny pevné složky rozetřít na prach ve třecí misce (pokud se vám třeba arabskou gumu nepodaří koupit rovnou práškovou). Používejte ochranný oděv a brýle! Větší kousky je lepší předem rozdrtit v kovovém hmoždíři. (Pokud se vám podaří sehnat, můžete použít i starší nožový mlýnek na kávu.) Každou složku rozetřeme zvlášť a pak je v potřebném poměru promícháme dohromady (dobrá je plastová nádoba od salátu, viz obr., ve které je možné směs důkladně protřepat). Pak ke směsi postupně přidáváme vodu, mícháme, nejprve lžící, potom rukou v latexové rukavici. Vodu přidáváme opatrně, abychom získali konzistenci hustého těsta (asi 70–80 ml, podle vlhkosti surovin). Nakonec hmotu zpracujeme na podložce jako těsto na knedlíky. Pak už stačí vymodelovat františky, položit na alobal nebo na papír na pečení a na vhodné podložce nechat vyschnout někde u topení. Buďte trpěliví, podle velikosti františku a podmínek sušení to může trvat i několik týdnů! A důležitá rada na závěr – františky zapalujte vždy na vhodné nehořlavé podložce (kovové nebo keramické), při hoření mají teplotu mnoha set stupňů!

Nejpracnější je roztírání jednotlivých surovin

Směs rozmícháme v nádobě od salátu...

Po uhnětení vypadá jako černé ... těsto ☺

Hotové františky připravené k usušení

CO BUDE POTŘEBA:

Suroviny: dřevné uhlí na grilování 90 g, kadidlo (též olibanum, pryskyřice kadidlovníku) 10 g, gummi styrax (též gummi storacis, pryskyřice druhu sturače) 15 g, gummi benzoe (pryskyřice sumaterského druhu sturače) 20 g, gummi acacie (též arabská guma, pryskyřice dvou druhů akácií) 5 g, dusičnan sodný (též chilský ledek, NaNO_3) 5 g, voda 70–80 ml

Pomůcky: hmoždíř, třecí miska s tloučkem, případně nožový mlýnek na kávu, kuchyňské váhy (přesnost 1 g), lžice, dobře těsnící plastová nádoba (od salátu) (500 ml), podložka na zpracování „těsta“, pečicí papír nebo alobal, podložka (tácek, talíř), tenké latexové rukavice, ochranný oděv a brýle

